

08

Book Review:

บทความปริทัศน์ตำรา “ระบบเสียงและไวยากรณ์
ภาษาไทยและภาษาเขมร”

ดร.จิตตภา สารพัฒน์ก ไชยปัญญา *

Dr. Chittapa Sarapadnuke Chaipunya

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
อีเมล: jubchaipunya@gmail.com

Assistant Professor, Department of Thai language, Faculty of Humanities and Social
Sciences, Burapha University. email: jubchaipunya@gmail.com

ตำราระบบเสียงและไวยากรณ์ภาษาไทยและภาษาเขมรเขียนโดย ผศ.ดร. อรรวรรณ บุญยฤทธิ์ เป็นตำราในโครงการภาษา-จารึก ลำดับที่ 9 ของ ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร มีจำนวนหน้ารวมทั้งสิ้น 319 หน้า ประกอบด้วยสารบัญ สารบัญตาราง คำนำ คำชี้แจง บทนำ เนื้อหาที่แบ่งออกเป็น 4 บท ภาคผนวกแสดงตารางถ่ายถอดอักษรภาษาเขมรและดัชนีคำ โดยบทที่ 1 มีเนื้อหาเกี่ยวกับระบบเสียงภาษาไทยและระบบเสียงภาษาเขมร ส่วนบทที่ 2-4 มีเนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างคำหมวดคำ วลีและประโยคในภาษาไทยและภาษาเขมรตามลำดับ การนำเสนอในตำราเล่มนี้เริ่มจากการอธิบายเนื้อหาของแต่ละหัวข้อและนำเสนอตัวอย่างในภาษาไทยก่อนตัวอย่างในภาษาเขมร โดยได้สอดแทรกเนื้อหาที่น่าสนใจเพิ่มเติม ส่วนรายละเอียดอื่นๆ ได้แสดงไว้ในเชิงอรรถอธิบายการใช้วิธีอธิบายภาษาทั้งสองไปพร้อมกันในแต่ละบท ผู้เขียนให้เหตุผลว่าเนื่องจากลักษณะภาษาไทยและภาษาเขมรมีความคล้ายคลึงกัน

ข้อมูลภาษาไทยในตำราเล่มนี้เน้นภาษาไทยกรุงเทพฯ และมีการรวบรวมข้อมูลต่างๆ ทั้งจากภาษาพูดและภาษาเขียน ส่วนข้อมูลภาษาเขมรได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เขียนเกี่ยวกับภาษาเขมร ทั้งที่เป็นเอกสารภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาเขมร โดยเฉพาะข้อมูลจากบทสนทนาในนวนิยายเขมร ที่น่าจะมีลักษณะไวยากรณ์ใกล้เคียงกับภาษา

Book Review - ตำรา “ระบบเสียงและไวยากรณ์ภาษาไทยและภาษาเขมร”

ผู้เขียน: ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.อรพรรณ นุชกุลชัย
โครงการภาษา-จารึก ลำดับที่
9 ของภาควิชาภาษาตะวันออก
คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัย
ศิลปากร
จำนวนหน้า: 173 หน้า ปกอ่อน
พิมพ์ครั้งที่ 1: พฤศจิกายน 2562
ISBN: 978-974-641-736-5

พูดของชาวกำพูชา นอกจากนี้ยังมีการตรวจสอบข้อมูลกับชาวกำพูชาใน กรุงเทพมหานครด้วย

ในคำชี้แจง ผู้เขียนได้อธิบายไว้อย่างชัดเจนว่าวิธีการนำเสนอตัวอย่าง ข้อมูลทั้งภาษาไทยและภาษาเขมรนั้นได้นำเสนอตัวอย่างข้อมูลภาษาไทย ประกอบการอธิบายจะแสดงด้วยตัวเอน และหากส่วนใดที่ต้องการเน้นใน ตัวอย่างจะใช้ตัวอักษรหนา ยกเว้นตัวอย่างข้อมูลในตาราง ส่วนตัวอย่าง ข้อมูลภาษาเขมรแสดงด้วยอักษรเขมร สัทอักษร และความหมายของคำ แต่ละคำในตัวอย่างก่อน แล้วจึงแปลความโดยรวม ส่วนที่ต้องการเน้นใน ตัวอย่างภาษาเขมรจะใช้ตัวอักษรเขมรเอน หากมีส่วนที่ต้องการเน้นเพิ่มเติมจะแสดงด้วยตัวเอนและหนา

การทำความเข้าใจกับผู้อ่านในคำชี้แจงเช่นนี้ทำให้ผู้อ่านเกิดความ เข้าใจระบบการนำเสนอข้อมูลของผู้เขียน ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่ผู้ เขียนกำลังจะนำเสนอในแต่ละบทได้ดียิ่งขึ้น

เนื้อหาของแต่ละบทในตำรานี้มีรายละเอียดที่น่าสนใจดังนี้

บทนำเป็นการให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับภาษาไทยและภาษาเขมร ว่าภาษาทั้งสองแม้จะอยู่ต่างตระกูลภาษากันแต่ก็มีความใกล้ชิดกันทาง ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม และได้อธิบายถึงภาษาทั้งสอง โดยสังเขปดังนี้

ภาษาไทยเป็นภาษาหนึ่งในสาขาตะวันตกเฉียงใต้ (South Western Branch) ตระกูลภาษาไท (Tai Language Family) ภาษาไทยในประเทศไทยมีหลายถิ่น หากแบ่งกว้างๆ โดยใช้เกณฑ์ทางภูมิศาสตร์แบ่งออก ได้เป็น ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นตะวันออกเฉียงเหนือ ภาษาไทยถิ่น ใต้ และภาษาไทยถิ่นกลาง ส่วนภาษาไทยกรุงเทพฯ เป็นภาษามาตรฐานของ ภาษาไทยที่พูดในประเทศไทย ในส่วนของภาษาเขมร ผู้เขียนได้อธิบายไว้ว่า ภาษาเขมรเป็นภาษาพูดหลักหรือภาษาราชการของประเทศกำพูชา ภาษา เขมรเป็นภาษาสำคัญในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic Language Family) ภาษาเขมรแบ่งออกเป็น 3 สาขาใหญ่ๆ คือ 1) ภาษา

เขมรกลาง หมายถึงภาษาเขมรที่ใช้พูดในประเทศกัมพูชา 2) ภาษาเขมร
ถิ่นไทย หมายถึงภาษาเขมรที่ใช้พูดในบริเวณอีสานใต้ของประเทศไทย
และ 3) ภาษาเขมรในประเทศเวียดนาม หมายถึงภาษาเขมรที่ใช้พูดบริเวณ
สามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง

การอธิบายให้ผู้อ่านทราบว่าภาษาไทยหรือแม้แต่ภาษาเขมรเองก็มี
ปรากฏใช้อยู่ในถิ่นต่างๆ ของแต่ละพื้นที่ที่ใช้ภาษาทั้งสอง เพื่อเป็นการย้า
ให้ผู้อ่านได้เข้าใจตรงกันว่าในตำราเล่มนี้ หากกล่าวถึงในส่วนของภาษาไทย
จะหมายถึงภาษาไทยกรุงเทพฯ ไม่ใช่การศึกษาลักษณะของภาษาไทยทุก
ภูมิภาคของประเทศไทย และหากอธิบายถึงภาษาเขมรจะหมายถึงภาษา
เขมรมาตรฐานที่ใช้พูดที่เป็นทางการในประเทศกัมพูชาเท่านั้น

บทที่ 1 ระบบเสียงภาษาไทยและภาษาเขมร

ในบทนี้เป็นเรื่องระบบเสียงภาษาไทยและภาษาเขมร วิธีการนำเสนอ
ในบทนี้เริ่มจากการอธิบายระบบเสียงภาษาไทย ซึ่งเริ่มจากการอธิบาย
หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ และสุดท้ายคือ
โครงสร้างคำ จากนั้นได้นำเสนอระบบเสียงในภาษาเขมรโดยใช้หัวข้อเดียว
กับที่นำเสนอหน่วยเสียงภาษาไทย เว้นเพียงหัวข้อเดียว คือ หน่วยเสียง
วรรณยุกต์ เนื่องจากเป็นหน่วยเสียงที่ไม่มีในภาษาเขมร

การนำเสนอในบทนี้ใช้วิธีการอธิบายเนื้อหาตามหัวข้อที่กำหนดไว้
พร้อมทั้งใช้การนำเสนอในรูปแบบตารางเพื่อประกอบการอธิบายซึ่งทำให้
ผู้อ่านเห็นตัวอย่างที่ชัดเจน ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายยิ่งขึ้น ในหัวข้อหน่วย
เสียงสระและหน่วยเสียงพยัญชนะทั้งภาษาไทยและภาษาเขมรนำเสนอด้วย
ตารางแสดงหน่วยเสียง และตารางตัวอย่างคำที่แสดงหน่วยเสียงนั้นๆ โดยใน
ส่วนของหน่วยเสียงภาษาไทยตารางแสดงตัวอย่างคำจะประกอบด้วย หน่วย
เสียง ตัวอย่างคำ สัทอักษรของคำ ส่วนตารางตัวอย่างคำที่แสดงหน่วยเสียง
ในภาษาเขมร ได้เพิ่มความหมายของคำในภาษาเขมรที่ยกตัวอย่างไว้ด้วย

ในหัวข้อโครงสร้างคำทั้งในภาษาไทยและภาษาเขมรใช้ consonant

vowel เพื่ออธิบายโครงสร้างพยางค์รูปแบบต่างๆ ซึ่งก่อนจะใช้สัญลักษณ์ในการอธิบาย ผู้เขียนได้ให้คำอธิบายว่าสัญลักษณ์แต่ละสัญลักษณ์ใช้แทนหน่วยเสียงใด เช่น C ใช้แทนหน่วยเสียงพยัญชนะ ซึ่งการอธิบายเช่นนี้จะทำให้ผู้ที่ไม่มีความรู้ภาษาศาสตร์สามารถเข้าใจเนื้อหาที่ผู้เขียนกำลังจะอธิบายและได้เรียนรู้การใช้สัญลักษณ์ต่างๆ ทางภาษาศาสตร์ไปพร้อมๆ กัน

ในส่วนท้ายของบทที่ 1 เมื่ออธิบายเรื่องโครงสร้างคำในภาษาเขมรแล้ว ผู้เขียนได้กล่าวถึงการออกเสียงคำสองพยางค์หรือคำหลายพยางค์ที่เป็นคำยืมจากภาษาอื่น โดยอธิบายว่าภาษาไทยมีการออกเสียงพยางค์เบาและพยางค์หนักตามแต่โครงสร้างของพยางค์ โดยได้อ้างถึง กาญจนา นาคสกุล ว่า ได้จัดพยางค์ในภาษาไทยออกเป็น 4 แบบโดยอิงกับการเกิดของคำ ซึ่งการอ้างอิงความคิดเห็นของนักวิชาการท่านอื่นในประเด็นที่เกี่ยวข้องจะทำให้ผู้อ่านได้มุมมองที่กว้างขึ้น ตลอดจนได้แหล่งการสืบค้นที่เพิ่มขึ้นด้วย ในส่วนของภาษาเขมรนั้นมีการยกตัวอย่างคำในภาษาเขมรที่มีการกร่อนเสียงพูดซึ่งปรากฏในรูปเขียนและอาจกร่อนเพียงเสียงแต่ยังคงต้องเขียนรูปเต็ม นอกจากนี้ยังได้ยกตัวอย่างการออกเสียงคำหลายพยางค์ที่เป็นคำยืมในภาษาเขมรซึ่งคำเหล่านี้เป็นคำที่ใช้อยู่จริงในภาษาเขมรปัจจุบัน การยกตัวอย่างคำที่มีการใช้อยู่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้เรียนภาษาเขมรหรือผู้ที่สนใจศึกษาภาษาเขมรเพราะสามารถนำไปใช้ได้ในการสนทนาในชีวิตจริง

บทที่ 2 การสร้างคำในภาษาไทยและภาษาเขมร

บทนี้เป็นเรื่องของการสร้างคำในภาษาเขมรและภาษาไทย ในตอนต้นเป็นการอธิบายลักษณะคำในภาษาไทยและภาษาเขมร ว่าถึงแม้ว่าจะอยู่คนละตระกูลภาษากันแต่คำในภาษาทั้งสองนั้นมีลักษณะเป็นภาษาคำโดด ในบทนี้ได้นำเสนอคำชนิดต่างๆ ในทั้งสองภาษา ได้แก่ คำประสม คำซ้อน คำซ้ำ โดยใช้วิธีการนำเสนอคำชนิดต่างๆ เหล่านี้ในภาษาไทยและภาษาเขมรพร้อมๆ กันไป จากนั้นได้แยกการอธิบายเรื่องคำประสมในภาษาไทยและคำแผลงในภาษาเขมรซึ่งผู้เขียนให้เหตุผลว่า ลักษณะคำแผลงในภาษาเขมร

เป็นเนื้อหาที่สำคัญและมีความละเอียดมากกว่าคำประสมในภาษาไทย ส่วนหัวข้อสุดท้ายที่นำเสนอในบทนี้คือคำยืมในภาษาไทยและภาษาเขมร

บทที่ 2 เป็นบทที่มีเนื้อหาค่อนข้างมากหากเทียบกับบทที่ 1 และยังมีวิธีการนำเสนอที่แตกต่างไปจากบทก่อนหน้ากล่าวคือ ในบทนี้เป็นการอธิบายชนิดของคำซึ่งมีในภาษาไทยควบคู่ไปกับภาษาเขมร ตัวอย่างคำบางคำที่ยกมาประกอบการอธิบายในแต่ละหัวข้อได้เลือกใช้ตัวอย่างคำที่มีความหมายตรงกันหรือใกล้เคียงกันระหว่างภาษาทั้งสอง ซึ่งมีข้อดีคือทำให้ผู้อ่านได้ความรู้เพิ่มเติมนอกจากเรื่องชนิดคำที่กำลังอธิบาย โดยได้รู้ว่คำศัพท์ในภาษาไทยกับคำศัพท์ในภาษาเขมรที่เป็นคำชนิดเดียวกัน มีคำศัพท์ใดบ้างที่มีความหมายตรงกันหรือใกล้เคียงกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในการนำคำเหล่านั้นไปใช้ทั้งด้านการพูด การเขียน รวมทั้งการแปลโดยเฉพาะการแปลไทยเป็นเขมรหรือเขมรเป็นไทย

ก่อนที่จะอธิบายหัวข้อแรกของบทคือ คำประสม ได้อธิบายให้เห็นก่อนว่า คำ นามวลี และประโยคมีความแตกต่างกันอย่างไร เพื่อให้ผู้อ่านไม่สับสนและเข้าใจคำประสมที่ผู้เขียนกำลังจะอธิบายโดยละเอียดต่อไป

หัวข้อคำประสมได้แยกประเด็นย่อยในการอธิบาย ได้แก่ ลักษณะของคำประสม ความหมายของคำประสม หมวดคำของคำประสม ในหัวข้อคำซ้อนแบ่งเป็นหัวข้อย่อยเพียงหัวข้อเดียวคือ ชนิดของคำซ้อน หัวข้อคำซ้ำแบ่งเป็นหัวข้อ ลักษณะการซ้ำคำ ความหมายของคำซ้ำ หัวข้อคำประสมซึ่งเป็นหัวข้อที่มีเฉพาะในภาษาไทย ซึ่งผู้เขียนกล่าวว่าบางตำราเรียกคำประสมว่า คำแต่ง หรือคำผสม ในหัวข้อนี้ได้อธิบายลักษณะของคำประสม การอธิบายหัวข้อนี้มีความน่าสนใจคือ มีการแทรกเรื่องคำแผลงที่ไทยยืมจากภาษาเขมรเข้าไว้ด้วยพร้อมทั้งชี้ให้เห็นความเหมือนและความต่างระหว่างคำแผลงในภาษาเขมร คำแผลงที่ไทยยืมมาจากเขมร รวมถึงคำประสมในภาษาไทย และในตอนท้ายของหัวข้อคำประสมนี้ ผู้เขียนได้รวบรวมแนวคิดในการอธิบายเรื่องคำประสมหลายๆ ลักษณะในภาษาไทยซึ่งบางแนวคิดอาจทำให้เกิดความเข้าใจไม่ตรงกัน ผู้เขียนจึงเสนอว่า

ควรมีการพิจารณาเรื่องคำประสมในภาษาไทยใหม่เพื่อกำหนดเกณฑ์เรื่องคำประสมให้แน่นอนต่อไป การเสนอแนะของผู้เขียนมีความน่าสนใจเนื่องจากมีตัวอย่างคำประกอบการอธิบายประกอบกับมีเหตุผลทางวิชาการที่น่าเชื่อถือมารองรับ ข้อเสนอในลักษณะเช่นนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งหากมีผู้นำไปศึกษาวิเคราะห์ต่อไป

หัวข้อคำแผลงในภาษาเขมร ได้แบ่งเป็นหัวข้อย่อยไว้อย่างละเอียด โดยแบ่งเป็นลักษณะของรากศัพท์และลักษณะของหน่วยคำไม่อิสระที่ใช้สร้างคำแผลง ซึ่งมีทั้งหน่วยคำเต็มหน้า หน่วยคำเต็มกลาง ลักษณะทั่วไปในการแผลงคำ ความหมายของคำแผลงซึ่งมีถึง 13 หัวข้อย่อย เช่น คำแผลงที่มีความหมายเป็นกริยากริต คำแผลงที่เป็นคำนามที่บ่งผู้กระทำ คำแผลงที่เป็นคำนามที่ใช้เป็นชื่อเรียกสิ่งของ ฯลฯ นอกจากนี้ยังพบการยกตัวอย่างคำประกอบการอธิบายในแต่ละหัวข้ออย่างชัดเจน โดยใช้ตารางแสดงรากคำ ความหมายของรากคำ คำแผลงและความหมายของคำแผลง

หัวข้อสุดท้ายของบทนี้คือคำยืม ในหัวข้อนี้ได้อธิบายประเภทของคำยืม โดยคำยืมแต่ละประเภทที่อธิบายมีการยกตัวอย่างคำยืมในภาษาไทยกับภาษาเขมรสลับกันไป ต่อจากนั้นเป็นหัวข้อคำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤต คำยืมจากภาษาจีน คำยืมจากภาษาตะวันตก หากดูจากลำดับก่อนหลังของการจัดหัวข้อจะเห็นว่าผู้เขียนเรียงลำดับคำยืมในทั้งสองภาษาจากภาษาที่มีการยืมมากที่สุด แล้วลดระดับความสำคัญในการยืมลงมา หัวข้อต่อไปคือคำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยและคำยืมภาษาไทยในภาษาเขมร และหัวข้อสุดท้ายคือคำยืมจากภาษาอื่นๆ ในภาษาไทยและภาษาเขมร

คำยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤต ได้อธิบายว่าภาษาบาลีสันสกฤตอยู่ในตระกูลใด มีอิทธิพลต่อภาษาไทยและภาษาเขมรอย่างไร รวมถึงสาเหตุของการยืมคำจากภาษาบาลีและสันสกฤตมาใช้ในภาษาไทยและภาษาเขมรด้วย ตัวอย่างคำยืมภาษาบาลีและสันสกฤตได้แสดงในตาราง โดยมีคำไทยและคำเขมรที่ยืมจากภาษาบาลีและสันสกฤต พร้อมด้วยความหมายของคำนั้นๆ นอกจากนี้ยังได้ยกตัวอย่างคำสมาสที่ภาษาไทยและภาษาเขมรรับ

มาจากภาษาบาลีและสันสกฤตทั้งที่มีการใช้และความหมายเหมือนกันและต่างกันด้วย

คำยืมจากภาษาจีน คำยืมจากภาษาตะวันตก ใช้การอธิบายในลักษณะเดียวกัน กล่าวคืออธิบายว่าภาษาดังกล่าวอยู่ในตระกูลใด มีสาเหตุของการยืมและมีอิทธิพลที่มีต่อภาษาไทยและภาษาเขมรอย่างไร จากนั้นจึงยกตัวอย่างคำยืมในแต่ละภาษา

คำยืมภาษาเขมรในภาษาไทยและคำยืมภาษาไทยในภาษาเขมร เป็นอีกหัวข้อหนึ่งที่มีความน่าสนใจเนื่องจากทั้งสองภาษามีการหยิบยืมคำระหว่างกันมาเป็นเวลานาน ดังเห็นได้จากคำในภาษาไทยมีคำยืมจากภาษาเขมรที่ใช้ในชีวิตประจำวันและงานวรรณกรรมอยู่ไม่น้อย และภาษาไทยเองก็มีอิทธิพลต่อภาษาเขมรในด้านคำศัพท์ เช่น คำบอกจำนวนนับสิบที่มากกว่า 20 ขึ้นไปในภาษาเขมรเป็นคำยืมจากภาษาไทย นอกจากนี้ยังพบว่า คำเขมรบางคำที่ยืมเข้ามาใช้ในภาษาไทยได้ถูกภาษาเขมรยืมกลับไปยังอยู่บ้าง จึงทำให้เกิดรูปคำ 2 รูปที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายกันในภาษาเขมร ด้วยลักษณะการยืมระหว่างกันดังกล่าวนี้ ผู้เขียนจึงได้ยกตัวอย่างคำในทุกรูปแบบการยืมที่กล่าวมาในรูปของตารางแสดงคำพร้อมทั้งให้ความหมายของคำเหล่านั้น

หัวข้อสุดท้ายของบทนี้คือคำยืมจากภาษาอื่นๆ ในภาษาไทยและภาษาเขมร เช่น คำยืมจากภาษามอญ ภาษาชวาและมลายู ภาษาทมิฬ ภาษาเปอร์เซียและภาษาอาหรับในภาษาไทย ซึ่งมีการยกตัวอย่างคำพร้อมทั้งให้ความหมายของคำจากภาษาเหล่านั้น ส่วนคำยืมจากภาษาอื่นๆ ในภาษาเขมร ได้ยกตัวอย่างคำยืมจาก ภาษาจาม และภาษาเวียดนาม

ในตอนท้ายของบทนี้มีการสรุปภาพรวมของบทที่ 2 การสร้างคำในภาษาไทยและภาษาเขมรไว้ว่า การสร้างคำในภาษาไทยและภาษาเขมรมีลักษณะคล้ายคลึงกันคือ การประสมคำซึ่งเป็นวิธีการสร้างคำที่เด่นที่สุดและแยกมาเป็นการสร้างคำแบบซ้อนคำ หรือการนำคำยืมจากภาษาบาลีสันสกฤตมาประสมกันในรูปแบบต่างๆ แล้วเรียกว่าคำสมาส นอกจากนี้ยัง

พบการสร้างคำที่สำคัญอีกวิธีหนึ่งของภาษาเขมรคือ การแผลงคำ นอกจาก
นี้ภาษาทั้งสองยังมีคำยืมจากภาษาต่างๆ หลายภาษาด้วย

บทนี้มีเนื้อหาค่อนข้างมาก มีรายละเอียดของหัวข้อและตัวอย่าง
คำจำนวนมาก การที่ผู้เขียนสรุปภาพรวมทั้งหมดของบทนี้ไว้ในตอนท้าย
จึงเป็นการทำให้ผู้อ่านเห็นภาพรวมทั้งหมดของบทนี้ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น
นั่นเอง

บทที่ 3 หมวดคำในภาษาไทยและภาษาเขมร

บทนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับหมวดคำในภาษาไทยและภาษาเขมร รูปแบบ
การนำเสนอหมวดคำแต่ละประเภทในบทนี้ใช้การอธิบายในรูปแบบเดียวกัน
คือ การอธิบายหรือให้คำจำกัดความของหมวดคำนั้นแล้วยกตัวอย่าง
ประกอบกรอธิบายโดยยกตัวอย่างประโยคภาษาไทยและภาษาเขมรสลับ
กันไป ซึ่งคำจำกัดความของหมวดคำแต่ละประเภทได้อ้างตามที่นักวิชาการ
ด้านภาษากำหนดไว้บ้างหรือเป็นคำจำกัดความที่ผู้เขียนให้ไว้เองบ้าง ส่วน
ตัวอย่างที่ยกมาประกอบกรอธิบายในบทนี้ใช้ทั้งตัวอย่างคำและตัวอย่าง
ประโยค แต่จะใช้ตัวอย่างประโยคมากกว่าตัวอย่างคำ เนื่องจากคำจะ
แสดงความหมายและหน้าที่ตลอดจนการใช้ได้อย่างชัดเจนเมื่อคำนันๆ อยู่
ในประโยค การยกตัวอย่างประโยคจึงทำให้ผู้อ่านเข้าใจหน้าที่และความ
หมายของคำ ตลอดจนการปรากฏของคำนั้นร่วมกับคำอื่นได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
นอกจากนี้พบว่าตัวอย่างประโยคที่ใช้ประกอบการอธิบายเป็นประโยค
ที่ใช้งานจริง ผู้อ่านจึงสามารถนำคำและประโยคต่างๆ ไปใช้ได้จริงซึ่งเป็น
ประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้อ่าน

การนำเสนอในบทนี้ช่วงต้นเป็นการอธิบายเรื่องการจัดหมวดคำใน
ภาษาไทยว่ามีการใช้แนวคิดหลายแนวคิดตามทฤษฎีไวยากรณ์ที่แตกต่าง
กันไป ต่อมาอธิบายว่าในบทนี้ได้จัดหมวดหมู่ของคำโดยใช้เกณฑ์คือ เกณฑ์
ด้านตำแหน่ง เกณฑ์การปรากฏร่วมกับคำอื่น และเกณฑ์ความหมายของคำ
เหมือนกัน ซึ่งผู้เขียนให้เหตุผลในการใช้เกณฑ์ดังกล่าวว่าเนื่องจากทั้งภาษา

ไทยและภาษาเขมรไม่มีการผันคำนามหรือกริยาที่จะใช้เป็นเกณฑ์ในการแยกหมวดคำเหมือนภาษาอังกฤษ และภาษาบาลีสันสกฤตซึ่งเป็นภาษาในตระกูลอินโด-ยูโรเปียน โดยเกณฑ์ทั้งสามนี้สามารถใช้จัดประเภทหมวดคำในทั้งสองภาษาได้เป็นอย่างดี

การใช้เกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นในการจัดหมวดคำในภาษาไทยและภาษาเขมรจึงทำให้สามารถแบ่งคำในทั้งสองภาษาออกเป็นหมวดคำได้ทั้งสิ้น 17 หมวดคำ ได้แก่ คำนาม คำลักษณนาม คำสรรพนาม คำกริยา คำคุณศัพท์ คำวิเศษณ์ คำแสดงการถาม คำบอกกำหนด คำบอกจำนวน คำบอกลำดับ คำปฏิเสธ คำช่วยกริยา คำบุพบท คำแสดงความเป็นเจ้าของ คำเชื่อม คำเสริม และคำอุทาน

หมวดคำบางประเภทได้แยกเป็นหมวดคำย่อยๆ อีก เช่น คำสรรพนาม แบ่งย่อยเป็น คำบุรุษสรรพนาม คำสรรพนามชี้เฉพาะหรือนิยมสรรพนาม วิภาคสรรพนาม คำสรรพนามไม่ชี้เฉพาะหรือนิยมสรรพนาม คำสรรพนามสะท้อน และคำเชื่อม แบ่งย่อยเป็น คำเชื่อมสมภาค คำสันธานหรือคำเชื่อมอนุภาคและคำเชื่อมสัมพันธสาร อีกหมวดคำหนึ่งที่แบ่งเป็นหมวดคำย่อยคือ หมวดคำเสริม โดยแบ่งออกเป็นคำเสริมท้ายหรือคำลงท้าย คำเสริมเน้นข้อความ คำเสริมเน้นแก่นความ คำเสริมบอกการสั่ง คำเสริมแสดงคุณภาพ

ในบทนี้ได้แสดงคำศัพท์ที่ใช้เรียกหมวดคำต่างๆ ในภาษาเขมรไว้ในเชิงอรรถ โดยอาจมีการอธิบายเพิ่มเติม แต่เนื่องจากคำเรียกหมวดคำต่างๆ ในภาษาเขมรมีไม่เท่าภาษาไทย และตำราภาษาเขมรอาจใช้คำศัพท์ต่างกันไป ผู้เขียนจึงแสดงคำเรียกหมวดคำในภาษาเขมรที่พบในตำราไวยากรณ์ภาษาเขมรที่เห็นว่าสามารถเทียบเคียงกับคำเรียกหมวดคำในภาษาไทยได้เท่านั้น

สิ่งที่น่าสนใจในบทนี้คือ การใช้ทั้งเกณฑ์ของไวยากรณ์แนวเดิม เกณฑ์ของนักภาษาศาสตร์ยุคปัจจุบัน รวมทั้งพจนานุกรมภาษาศาสตร์ในการแบ่งหัวข้อย่อยของหมวดคำแต่ละประเภท ซึ่งผู้เขียนสามารถนำเกณฑ์ต่างๆ มา

ใช้เพื่อแบ่งหัวข้อย่อยของแต่ละหมวดคำอย่างสอดคล้องกลมกลืนกัน ทำให้ผู้อ่านได้มุมมองที่หลากหลายยิ่งขึ้นในการพิจารณาชนิดย่อยของหมวดคำชนิดต่างๆ ที่ผู้เขียนได้นำเสนอไว้ในบทนี้

บทที่ 4 วลีและประโยคในภาษาไทยและภาษาเขมร

บทนี้แบ่งออกเป็นสองประเด็นใหญ่คือเรื่องของวลีและเรื่องของประโยค ในตอนต้นเป็นการให้ความหมายของวลี การแบ่งประเภทของวลีว่าแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ วลีรวมศูนย์กับวลีแยกศูนย์พร้อมทั้งยกตัวอย่างประโยคประกอบการอธิบายอย่างชัดเจน นอกจากนี้ก่อนจะเริ่มอธิบายเรื่องวลี มีการกล่าวย้าให้ผู้อ่านได้ทราบว่าการศึกษาเรื่องวลีในภาษาไทยและภาษาเขมรจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานเรื่องการสร้างคำและหมวดคำมาก่อน เพื่อให้การแยกโครงสร้างทางภาษาชัดเจนขึ้น ซึ่งจากบทที่ผ่านมาเห็นได้ว่าผู้เขียนได้ปูพื้นฐานเรื่องต่างๆ ที่กล่าวมาให้อ่านไว้เป็นอย่างดีแล้ว สำหรับหัวข้อที่นำเสนอในบทนี้ได้แก่ นามวลี กริยาวลี วลีประเภทอื่นๆ อนุประโยคและประโยค

หัวข้อแรกของบทคือ วลี ซึ่งจะเน้นเรื่องนามวลีและกริยาวลีเป็นหลัก โดยแบ่งการอธิบายเรื่องวลีออกเป็น นามวลี หน้าที่ของนามวลี กริยาวลี ในหัวข้อนามวลีได้ให้คำจำกัดความของนามวลี ตัวอย่างประโยคที่ใช้นามวลี ซึ่งตัวอย่างประโยคได้ยกตัวอย่างประโยคภาษาไทยก่อนแล้วจึงยกตัวอย่างภาษาเขมรหัวข้อหน้าที่ของนามวลี แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ คือ หน้าที่ทางไวยากรณ์และหน้าที่ทางความหมาย ซึ่งหน้าที่ทางไวยากรณ์ของนามวลีในภาษาทั้งสองแบ่งออกได้หลายหน้าที่ได้แก่ ประธาน กรรมตรง กรรมรอง ส่วนเติมเต็ม นามวลีบอกสถานที่ แก่นความ และนามวลีหลังคำบุพบท ในทุกประเด็นย่อยนี้ใช้การนำเสนอโดยได้อธิบายหน้าที่ทางไวยากรณ์เหล่านั้น ยกตัวอย่างประโยคภาษาไทยและภาษาเขมรที่ใช้นามวลีในหน้าที่ทางไวยากรณ์ที่ต่างกันพร้อมทั้งอธิบายหน้าที่ทางไวยากรณ์ของนามวลีในแต่ละตัวอย่างที่ยกมา จุดเด่นของการนำเสนอที่น่าสนใจคือหากหน้าที่ทางไวยากรณ์ของ

นามวลีในภาษาไทยกับภาษาเขมรมีความเหมือนกัน ผู้เขียนก็จะบอกไว้ แต่หากหน้าที่ทางไวยากรณ์ของนามวลีในทั้งสองภาษามีความแตกต่างกันบ้าง ก็จะแยกอธิบายเพื่อให้ผู้อ่านเห็นความแตกต่างได้อย่างชัดเจน

หัวข้อหน้าที่ทางความหมายของนามวลี ใช้วิธีการนำเสนอเช่นเดียวกับหัวข้อหน้าที่ทางไวยากรณ์ของนามวลี กล่าวคือการอธิบายหน้าที่ทางความหมายแต่ละหน้าที่ของนามวลี พร้อมทั้งยกตัวอย่างประโยคภาษาไทยและภาษาเขมรที่ใช้นามวลีในหน้าที่ต่างๆ แล้วจึงอธิบายหน้าที่ทางความหมายของนามวลีในแต่ละตัวอย่างที่ยกมา หัวข้อย่อยของหน้าที่ทางความหมายของนามวลีแบ่งออกเป็น 12 หัวข้อย่อย ได้แก่ การกผู้กระทำหรือผู้ทำ การกผู้ประสบ การกผู้ถูกกระทำ การกผู้รับ การกเครื่องมือ การกบอกสถานที่ การกบอกการเป็นเจ้าของ การกบอกผู้กระทำร่วม การกบอกผู้ถูกกำหนดให้ทำ ส่วนเติมเต็ม และการกผู้ถูกเรียก

การอธิบายในหัวข้อนามวลีนี้มีความน่าสนใจคือในบางหัวข้อผู้เขียนได้แทรกการอธิบายลักษณะนามวลีในภาษาอังกฤษหรือภาษาอื่นๆ ที่คนไทยคุ้นเคยซึ่งมีความแตกต่างกับนามวลีในภาษาไทยและภาษาเขมรไว้ด้วย การอธิบายเชื่อมโยงสิ่งที่กำลังอธิบายกับภาษาอื่นที่คนไทยใช้และคุ้นเคยน่าจะมีส่วนช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนกำลังอธิบายได้ดียิ่งขึ้น

หัวข้อกริยาวลี เป็นการอธิบายความหมายและหน้าที่ของกริยาวลี พร้อมทั้งยกตัวอย่างประโยคที่มีการใช้กริยาวลีโดยยกตัวอย่างประโยคภาษาไทยก่อนแล้วจึงยกตัวอย่างประโยคภาษาเขมร ตัวอย่างกริยาวลีที่ยกมา ได้แก่ กริยาวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำกริยา กริยาวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำช่วยกริยา กริยาวลีที่ขึ้นต้นด้วยคำปฏิเสธ กริยาวลีที่คำวิเศษณ์นำหน้า กริยาวลีที่ตามด้วยอนุประโยค

นอกจากนี้ยังพบประเด็นการนำเสนอที่น่าสนใจคือรูปแบบกริยาวลีที่พบบ่อยในภาษาไทยและภาษาเขมรคือโครงสร้างแบบกริยาต่อเนื่องหรือกริยาเรียง ประเด็นนี้เป็นประเด็นย่อยที่ผู้เขียนแทรกไว้ในกรยกตัวอย่างกริยาวลี แต่ด้วยความสำคัญและความน่าสนใจของหัวข้อนี้จึงได้มีการ

จำแนกประเด็นย่อยของกริยาต่อเนื่องหรือกริยาเรียงออกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่ กริยาควบคุม กริยาต่อเนื่องที่เกิดพร้อมกัน กริยาต่อเนื่องเพื่อบอกทิศทางและสถานที่ และกริยาต่อเนื่องเพื่อบอกผล ซึ่งในทุกประเด็นย่อยนี้ ได้ให้คำจำกัดความหรือความหมายของกริยาต่อเนื่องแต่ละชนิด พร้อมทั้งยกตัวอย่างประโยคทั้งภาษาไทยและภาษาเขมรประกอบการอธิบายเพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนของผู้อ่านด้วย

หัวข้อลีประเภทอื่นๆ ใช้การให้คำอธิบายหรือคำจำกัดความของนักวิชาการหลายคนมาประกอบการอธิบาย เช่น พระยาอุปกิตศิลปสาร กำชัยทองหล่อ เรื่องเดช ปันเขื่อนขัตติย์และวิจิตรนัฏ ภาณุพงศ์ โดยแบ่งวลีประเภทอื่นๆ ออกเป็น วิเศษณ์วลี บุพบทวลี สันธานวลี อุทานวลี อาลปนวลี พิเศษวลี สถานวลี และกาลวลี ซึ่งการอธิบายวลีแต่ละชนิดได้มีการให้คำจำกัดความหรือความหมายของวลีแต่ละประเภท พร้อมทั้งยกตัวอย่างประโยคทั้งภาษาไทยและภาษาเขมรประกอบการอธิบายเช่นเดียวกับการอธิบายหัวข้อต่างๆ ที่ผ่านมา

หัวข้ออนุประโยค เริ่มต้นหัวข้อนี้ด้วยการให้คำจำกัดความของอนุประโยค จากนั้นได้แบ่งการอธิบายอนุประโยคโดยใช้เกณฑ์การจัดอนุประโยคของพระยาอุปกิตศิลปสาร ซึ่งแบ่งอนุประโยคออกเป็น 3 ประเภท คือ นามานุประโยค คุณานุประโยค และวิเศษณานุประโยค ซึ่งอนุประโยคทั้งสามประเภทนี้พบทั้งในภาษาไทยและภาษาเขมร และในหัวข้อสุดท้ายของบทนี้คือประโยค หัวข้อนี้เริ่มต้นการอธิบายโดยให้คำจำกัดความของประโยค อธิบายลักษณะประโยคพื้นฐานในภาษาไทยและภาษาเขมร พร้อมทั้งยกตัวอย่างประโยคของทั้งสองภาษาเพื่อประกอบการอธิบาย ประเด็นต่อไปที่ผู้เขียนนำเสนอในบทนี้คือ การแบ่งประโยคโดยใช้เกณฑ์ต่างๆ ซึ่งผู้เขียนแบ่งประโยคโดยใช้เกณฑ์ 4 เกณฑ์ ได้แก่ 1) เกณฑ์ความสมบูรณ์ของประโยค แบ่งได้ 2 ประเภทย่อยคือ ประโยคสมบูรณ์ และประโยคไม่สมบูรณ์ 2) เกณฑ์ลักษณะประโยค แบ่งย่อยเป็น ประโยคบอกเล่า ประโยคปฏิเสธ ประโยคคำถาม ประโยคคำสั่ง 3) เกณฑ์รูปประโยค แบ่งย่อยได้เป็น ประโยค

กรรตุ ประโยคกรรม ประโยคกริยา ประโยคการิต และ 4) เกณฑ์โครงสร้างประโยค แบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ ประโยคความเดียว ประโยคความรวม ประโยคความซ้อน และประโยคระคน

เกณฑ์ต่างๆ ที่ผู้เขียนใช้ในการแบ่งประโยคเป็นประเภทย่อยดังกล่าว ในบางหัวข้อย่อยผู้เขียนได้แยกหัวข้อย่อยของชนิดย่อยของประโยคลงไปอีก เช่น ประโยคความรวม แยกย่อยออกเป็น ประโยคความรวมแสดงความคล้อยตามกัน ประโยคความรวมแสดงความขัดแย้งกัน และประโยคความรวมให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง

การอธิบายหัวข้อต่างๆ ในเรื่องอนุประโยคและเรื่องประโยค ไม่ว่าจะเป็นหัวข้อใหญ่หรือหัวข้อย่อยใด ผู้เขียนใช้รูปแบบการอธิบายเดียวกัน คือ การให้คำจำกัดความ พร้อมทั้งยกตัวอย่างประโยคของทั้งสองภาษาเพื่อประกอบการอธิบาย ซึ่งจากการสังเกตพบว่าในบทที่ 4 นี้มีการยกตัวอย่างประโยคเพื่อประกอบการอธิบายเป็นจำนวนค่อนข้างมาก และประโยคในภาษาเขมรที่ยกมาก็เป็นประโยคที่ใช้ในการสนทนาในชีวิตจริงไม่ใช่ประโยคในการเขียน ดังนั้นตัวอย่างประโยคดังกล่าวจึงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจหรือผู้ศึกษาภาษาเขมรที่จะสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

บทสรุป

จากการปริทัศน์ตำราระบบเสียงและไวยากรณ์ภาษาไทยและภาษาเขมรเล่มนี้พบว่ามีความน่าสนใจ คือ

1. ตำราเล่มนี้มีการจัดหัวข้อตามลำดับความสำคัญของเนื้อหา เห็นได้จากการจัดเรียงลำดับหัวข้อในแต่ละบท และการจัดเรียงหัวข้อที่สอดคล้องกันระหว่างบทซึ่งเริ่มจากการนำเสนอเรื่องเสียง คำ วลีและประโยค ทำให้ผู้อ่านได้เห็นภาพรวมทั้งหมดของระบบเสียงและไวยากรณ์ของภาษาไทยและภาษาเขมร

2. รูปแบบการนำเสนอในตำราเล่มนี้มีความชัดเจนและเป็นรูปแบบเดียวกันในเกือบทุกบท คือ เริ่มจากการให้คำจำกัดความ พร้อมทั้งยก

ตัวอย่างคำหรือประโยคของทั้งสองภาษาเพื่อประกอบการอธิบาย มีการใช้เชิงอรรถเพื่ออธิบายความในทุกบท ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีที่จะทำให้ผู้อ่านได้ความรู้หรือมีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้นในเรื่องที่ผู้เขียนกำลังอธิบาย นอกจากนั้นยังพบเชิงอรรถที่เป็นการตั้งข้อสังเกตของผู้เขียนที่มีต่อหัวข้อนั้นๆ ซึ่งเป็นการเปิดประเด็นหรือมุมมองใหม่ๆ ให้แก่ผู้อ่าน

3. การให้รายละเอียดในตำราเล่มนี้ทั้งในส่วนของภาษาไทยและภาษาเขมรค่อนข้างครอบคลุม มีการยกตัวอย่างคำหรือตัวอย่างประโยคเทียบกันในแต่ละหัวข้อที่อธิบายซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านมีคลังคำและรูปแบบของประโยคของทั้งสองภาษาที่อาจนำไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหรือนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดียิ่งขึ้น

4. ตำราเล่มนี้มีการใช้แนวคิดของนักภาษาที่ค่อนข้างหลากหลาย ไม่ยึดติดกับแนวคิดของนักวิชาการคนใดคนหนึ่ง และสามารถนำแนวคิดที่แตกต่างและหลากหลายมาเรียบเรียงและนำเสนอต่อผู้อ่านได้อย่างสอดคล้องและกลมกลืน

แม้ตำราเล่มนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาระบบเสียงและไวยากรณ์ภาษาไทยและภาษาเขมรของหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจาริกภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร แต่จากรายละเอียดของตำราที่นำเสนอในบทความ กอปรกับความน่าสนใจของตำราดังกล่าวมาข้างต้น ทำให้ตำราระบบเสียงและไวยากรณ์ภาษาไทยและภาษาเขมรเล่มนี้เหมาะสมสำหรับบุคคลทั่วไปที่สนใจศึกษาระบบเสียงและไวยากรณ์ของทั้งสองภาษา และสามารถใช้เป็นเอกสารอ้างอิงที่ดีอีกเล่มหนึ่งสำหรับผู้ที่ศึกษาภาษาไทยและภาษาเขมร

บรรณานุกรม

อรรรรณ บุญยฤทธิ์, 2562. ระบบเสียงและไวยากรณ์ภาษาไทยและภาษาเขมร. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.